

Til lovforslag nr. L 159

Folketinget 2017-18

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 8. maj 2018

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om politiets virksomhed, retsplejeloven, lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v. og militær straffelov

(Forsvarets bistand til politiet og udvidelse af politiklageordningen m.v.)

[af justitsministeren (Søren Pape Poulsen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 28. februar 2018 og var til 1. behandling den 13. marts 2018. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og justitsministeren sendte den 21. december 2017 dette udkast til udvalget, jf. REU alm. del – bilag 121. Den 28. februar 2018 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 22 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse. Ministeren har besvaret spørgsmål 1-12, og udvalget forventer, at de resterende spørgsmål besvares inden 2. behandling.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (S, DF, V, LA og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (EL, ALT, RV og SF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Enhedslistens medlemmer af udvalget anerkender, at der kan være situationer, hvor det er nødvendigt for politiet at trække på hjælp fra forsvaret. Når det er sagt, må Enhedslisten desværre konstatere, at reglerne for denne hjælp længe har været uigennemskuelige og uklare, og at det har været umuligt at få opklaret, efter hvilke retningslinjer og tilladelser konkrete aktioner i de senere år, hvor forsvaret har ydet bistand til politiet, er foregået.

Det er på høje tid, at reglerne bliver klarere, og Enhedslisten anerkender, at nærværende lovforslag kan repræsentere et fremskridt med hensyn til at skabe klarere regler. Enhedslisten anerkender også, at det er et fremskridt, at militært personel, der agerer sammen med politiet, underlægges Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence.

Når det er sagt, deler Enhedslisten imidlertid Politiforbundets bekymring over, at dette lovforslag repræsenterer et paradigmeskift i forholdet mellem politi og militær i Danmark.

Enhedslisten ønsker at opretholde nogle meget klare grænser mellem politiets og forsvarets opgaver og ser ingen grund til en vægtforskydning, der medfører, at det bliver dagligdag, at militært personel løser de opgaver, som i en retsstat bør være overladt til politistyrken, der er uddannet til borgerbetjening, og som er underlagt andre regler om åbenhed end det militære system. På den baggrund beklager Enhedslisten at måtte stemme imod lovforslaget, selv om klarere regler og grænser for militærets bistand til politiet i allerhøjeste grad er påkrævet.

Radikale Venstres og Alternativets medlemmer af udvalget er imod lovforslaget ud fra en række principielle såvel som afgrænsningsmæssige betragtninger.

For så vidt det principielle angår, er det helt centralt, at politiet opfattes som et civilt serviceorgan for borgerne, og at anvendelse af magt er undtagelsen. Forsvaret har historisk en helt anden rolle. Bistand fra forsvaret til løsning af politiets opgaver må derfor være en undtagelse, og det skal ikke være naturligt og selvfølgelig at se militært personel i politiopgaver.

For så vidt afgrænsningen angår, er der i forbindelse med udvalgsbehandlingen stillet en række spørgsmål, som Justitsministeriet ikke har svaret på inden betækningsafgivelsen. Disse uklarheder og den manglende vilje til at bidrage

til en afklaring, bidrager yderligere til partiernes kritiske stillingtagen til lovforslaget.

På det helt overordnede niveau fremstår det således uklart, hvori ændringerne i forhold til den eksisterende ordning præcis består. Lovforslaget afskaffer den eksisterende sondring mellem »Særlig hjælp« og »Almindelig hjælp«, som hidtil primært har gået på, om der var risiko for konfrontation med civilbefolkningen. Fremover skal der sondres på baggrund af, om forsvarspersonellet skal have politimæssige beføjelser. Det forekommer dog uklart, hvorfor der er behov for at tildele bistående militært personel politimæssige beføjelser, og det forklares ikke i lovforslaget.

Partierne ser med stor bekymring på risikoen for, at lovforslaget indebærer et skred i retning af »normalisering« af militær i gaderne i kraft af den brede opgavebeskrivelse, der ligger i § 24 a, stk. 1, nr. 4.

Partierne er meget betænkelige ved muligheden for at tildele stående bemyndigelse. Den vil undergrave politiets konkrete ledelse og instruktion og begrænsningen til vigtige sager, der ligger i, at kun rigspolitichefen og PET kan beslutte tildeling af politibeføjelser. Det kan i praksis føre til et militært skyggepoliti med egen virksomhedskultur, jf. at der efter det seneste forsvarsforlig er etableret en særlig militær enhed til at bistå politiet med sådanne opgaver. Partierne

savner i det hele taget en nærmere beskrivelse af denne enheds forhold til de opgaver og den ansvarsfordeling og ledelsesordning, der beskrives i lovforslaget. Partierne savner ligeledes en beskrivelse af procedure, kompetence og ansvar i forhold til de almindelige daglige bistandsopgaver til de lokale politikredse (hidtil »Almindelig Hjælp«), som i praksis ofte er varetaget af hjemmeværnets politikompagnier på et meget uformelt grundlag og efter en nem og uformel lokal rekvisitionsprocedure. Er der risiko for, at de vil få tillagt en stående bemyndigelse?

Partierne finder det ikke tilstrækkeligt klart, om politiet har indflydelse på, hvilket militært personel der skal bistå, jf. formuleringen »udvalgt personale fra Forsvaret«, og partierne bemærker, at der ikke sondres mellem fast forsvarspersonale og hjemmeværnet.

Et *andet mindretal* (IA) vil ved 3. behandling stemme hverken for eller imod lovforslaget.

Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Peter Skaarup (DF) fmd. Peter Kofod Poulsen (DF) Susanne Eilersen (DF) Hans Kristian Skibby (DF) Per Nørhøve (DF)

Lise Bech (DF) Preben Bang Henriksen (V) Jan E. Jørgensen (V) Britt Bager (V) Mads Fuglede (V) Carl Holst (V)

Michael Aastrup Jensen (V) Henrik Dahl (LA) Christina Egelund (LA) Naser Khader (KF) Simon Kollerup (S)

Lars Aslan Rasmussen (S) Mette Reissmann (S) Mogens Jensen (S) nfm. Rasmus Prehn (S) Morten Bødskov (S)

Kaare Dybvad (S) Rosa Lund (EL) Eva Flyvholm (EL) Josephine Fock (ALT) Sofie Carsten Nielsen (RV)

Zenia Stampe (RV) Lisbeth Bech Poulsen (SF) Aaja Chemnitz Larsen (IA)

Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Nunatta Qitornai (NQ)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 159

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsoversigt og høringssvar, fra justitsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 159

Spm.nr.	Titel
1	Spm., om ministeren kan redegøre for de svenske, finske og norske regler om militær bistand til politiet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm., om der er nogen begrænsninger i arealstørrelsen eller den tidsmæssige udstrækning med hensyn til de områder, der efter lovforslagets eventuelle vedtagelse vil kunne etableres som »midlertidige militære områder«, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvilke krav der vil blive stillet med hensyn til indhegning og til skiltning og andre former for meddelelse om etablering af de »midlertidige militære områder«, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om det vil være muligt at indbringe en beslutning om etablering af et »midlertidigt militært område« for en domstol, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm., om der kan tænkes etableret »midlertidige militære områder« i situationer, hvor der ikke er tale om oprettelse af militære lejre samt transport og opbevaring af militært personel og materiel, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm., om der vil kunne etableres »midlertidige militære områder« i beboede områder, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm., om ministeren vil kunne anmode om militær bistand, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm., om ministeren er enig med Politiforbundet i, at lovforslaget indebærer et paradigmeskift, for så vidt angår spørgsmålet om retshåndhævelse i fredstid, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm., om lovforslaget vil medføre nogen form for ændringer i offentlighedens mulighed for at få indsigt i oplysninger og dokumenter vedrørende situationer, hvor militæret yder bistand til politiet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm., om lovforslaget vil medføre nogen form for ændringer i Folketingets mulighed for at få indsigt i oplysninger og dokumenter vedrørende situationer, hvor militæret yder bistand til politiet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 11 Spm. om, hvad der menes med »teknisk og elektronisk indhentning« i lovforslagets bemærkninger til den foreslåede § 24 a, stk. 1, nr. 5, i politiloven, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm., om den nuværende ordning for forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med forsvarets øvrige opgavevaretagelse giver et hjemmelsgrundlag for overvågning af borgere, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om, hvori ændringerne i forhold til den eksisterende ordning består, til justitsministeren
- 14 Spm. om, hvorfor det foreslås at afskaffe den eksisterende sondring mellem »særlig hjælp« og »almindelig hjælp«, til justitsministeren
- 15 Spm. om, hvorfor der er behov for at tildele bistående militært personel politimæssige beføjelser, til justitsministeren
- 16 Spm., om der er en risiko for et skred i retning af »normalisering« af militær i gaderne, til justitsministeren
- 17 Spm. om, hvorfor lovforslaget giver mulighed for at tildele »stående bemyndigelse«, til justitsministeren
- 18 Spm., om ministeren vil forholde sig til risikoen for, at der udvikler sig et militært skyggepoliti med egen virksomhedskultur i tilfælde af oprettelsen af militære enheder med stående bemyndigelse, til justitsministeren
- 19 Spm. om, hvordan enheder med stående bemyndigelse indgår i forhold til de opgaver og den ansvarsfordeling og ledelsesordning, der beskrives i lovforslaget, til justitsministeren
- 20 Spm., om ministeren kan redegøre for procedure, kompetence og ansvar i forhold til de almindelige daglige bistandsopgaver til de lokale politikredse (hidtil »Almindelig Hjælp«), til justitsministeren
- 21 Spm. om, hvordan det kan fastholdes, at politiet har den operationelle ledelse af det forsvarspersonale, der bistår, når det af lovbemærkningerne fremgår, at det militære personale kan indsættes »alene«, til justitsministeren
- 22 Spm., om politiet har indflydelse på, hvilket militært personel der skal bistå, til justitsministeren